

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet Förbättrade åtgärder när barn misstänks för brott (SOU 2022:1)

Tingsrätten har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerat betänkande och har med undantag för nedanstående synpunkter inte något att invända mot förslagen.

Bevistalan

Utredningen har i det remitterade betänkandet föreslagit ändring i 38 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL).

Förslaget innebär att åklagare, med undantag för mycket allvarlig brottslighet, får väcka bevistalan endast om det finns synnerliga skäl. Tingsrätten har inte något att invända mot detta.

Förslaget innebär vidare att den fakultativa möjligheten för åklagare att väcka bevistalan tas bort vid brott med minst fem år i straffskalan. Åklagare får i stället skyldighet att väcka sådan talan när en utredning har slutförts, såvida särskilda skäl inte talar emot det. Enligt tingsrättens mening är förslaget för långtgående. Det kan komma att innebära mål i domstolarna där det inte finns något klart intresse av en prövning. Eftersom mål med unga tas med förtur riskerar andra mål att nedprioriteras. Förtursförfarandet ställer också särskilda krav på tingsrättens verksamhet. Det är numera många mål som ska handläggas med förtur eller särskilt snabbt. Detta gör det mycket svårt att planera och få fram resurser i form av lokaler och personal för att kunna handlägga målen inom de givna tidsramarna. En ökad tillströmning av förtursmål i form av bevistalan mot unga lagöverträdare kan därför komma att försvåra planeringen och tynga tingsrättens verksamhet. Det är därför angeläget att bevistalan tillåts endast i de fall där det verkligen behövs. Till detta kommer att ett förfarande i allmän domstol inte är särskilt lämpligt för så unga personer även om det anpassas. Den föreslagna lagtexten

bör enligt tingsrättens mening därför justeras så att åklagaren får ett större mandat att avgöra när bevistalan är påkallat. Det kan exempelvis ske genom att den fakultativa möjligheten att väcka talan bibehålls.

Målsägandebitråde

Utredningen har i det remitterade betänkandet föreslagit en ny bestämmelse i 32 b § LUL. Förslaget innebär bl.a. att lagen (1988:609) om målsägandebitråde blir tillämplig i fråga om förordnande av målsägandebitråde när en utredning enligt 31 § LUL har inletts eller återupptagits.

Enligt 1 § lagen (1988:609) om målsägandebitråde ska ett särskilt biträde utses för målsäganden under vissa förutsättningar. Den unges ålder kan utgöra ett särskilt skäl för målsägandebitråde även vid mindre allvarlig brottslighet.

Polisen vidarebefordrar sedan en tid till tingsrätten ett stort antal ansökningar om målsägandebitråde under förundersökningsstadiet; även vid mindre allvarlig brottslighet. När åtal väckts finns många gånger behov av målsägandebitråde. Behovet av målsägandebitråde under förundersökningsstadiet är dock sällan särskilt stort och många ansökningar avslås. Även om ansökningar bifalls läggs många förundersökningar ner och tingsrätten beslutar då om ersättning till målsägandebitråde; oftast utan närmare kunskap om förundersökningens karaktär och behovet av utförda arbetsinsatser från målsägandebiträdets sida.

Utredningens förslag kan komma att leda till ett ökat antal ansökningar om målsägandebitråde och beslut om ersättning till målsägandebiträden. Detta innebär en ökad arbetsbelastning för tingsrätten och ökade kostnader. Eftersom ansökningar som regel ska handläggas skyndsamt kan förslaget i denna del också komma att tynga tingsrättens verksamhet. Enligt tingsrättens mening kan det finnas skäl att begränsa rätten till målsägandebitråde till att gälla när bevistalan väckts eller i vart fall i förarbetena ge närmare riktlinjer i den riktningen. Vidare skulle det kunna finnas skäl att närmare överväga att låta Åklagarmyndigheten överta ansvaret för att förordna om målsägandebitråde vid utredning enligt 31 § LUL och besluta om ersättning ifall utredningen läggs ner.

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Karin Jungerfelt och rådmannen Henrik Karlsson